

Jakov Gotovac

Povodom sedamdesetog rođendana

Jedan od najistaknutijih suvremenih jugoslavenskih kompozitora — Jakov Gotovac — nedavno je navršio sedamdeset godina života i pedeset godina stvaralačkog rada. Pojavio se u prvim godinama dvadesetog vijeka, u vrijeme kada započinje renesansa i nagli uspon muzičkog stvaralaštva orijentiranog u nacionalnom smjeru. Ubrzo je izbio na čelo grupe mladih kompozitora koji su za osnov svoga stvaranja koristili naš bogati narodni melos u svim njegovim raznovrsnim vidovima. Otuda ona rasna obojenost i iskonska snaga koja izbija iz djela Jakova Gotovca. Otuda ona magična moć koja tako snažno zadire u srca naših ljudi i po kojoj je Jakov Gotovac u pravom smislu riječi narodni umjetnik koga je narod svesrdno prihvatio i zavolio. I zaista, Gotovac govori jezikom svoga naroda, i zato ga svak razumije i prisno osjeća njegov tonski jezik. Njegova melodika izvire iz narodne pjesme i ona predstavlja njeno umjetničko uobličenje i nadgradnju. Teško je prepoznati gdje je raskrsnica između narodnih citata i izvornog jezika ovog stvaraoca. Zato su Gotovčeva djela, u prvom redu njegov »Ero«, tako markantna i nose osebujni pečat jugoslavenskog muzičkog izraza.

U svim svojim djelima Gotovac je ostao vjeran tom svom nazoru: iz naroda za narod. On se nigda ne udaljuje u apstraktna područja muzičkog izraza niti prihvaća ni za trenu-tak pomodarske kompoziciono-tehničke postupke. Uvijek jednostavan, svakome dostupan i razumljiv, Gotovac može s ponosom da sagleda veličinu svoga djela i, još uvijek čio i poletan, da svom velikom opusu dodaje nove vrijedne priloge. Rijedak je slučaj, osobito u današnjem umjetničkom previranju, da jedan stvaralac još za života postane živi spomenik koji mu je narod jednodušno podigao.

U cjelokupnom opusu Jakova Gotovca najistaknutije mjesto zauzima područje vokalnog izraza, bilo to u muzičko-censkim djelima, pjesmama ili zborovima. Pri tome je najvećim dijelom nadahnuta crpio iz narodne pjesme, a njegov mediteranski duh (rođen je u Splitu) odrazio se u toploj i ras-pjevanoj kantileni, u iskrenoj i nepomućenoj invenciji i u spontanosti muzičkog izraza. Gundulićeva »Dubravka« poslu-

žila je mladom Gotovcu za prvo djelo iz oblasti muzičke scene. Njena svježina, pastoralni ugođaj, živopisni narodni kolorit i raspojasani plesni zamah utrlji su put prvom većem uspjehu, a grandiozna Himna Slobodi ostaje kao trajni spomenik i simbol slobodarskog Dubrovnika i baklja umjetničkih realizacija Ljetnih igara. Držićevu »Novelu od Stanca« koristio je Gotovac za jednočinu operu »Stanac«. Zamišljena za izvedbu pred Onofrijevom česmom, ova opera još čeka na svoju dubrovačku izvedbu, u ambijentu koji će joj dati naj-ljepši prirodni dekor i pečat autentičnosti.

Jakov Gotovac uvijek je s posebnom pažnjom pratio tok kulturnog života u našem gradu. Svoju naklonost prema Dubrovniku izrazio je i najnovijom zbornom kompozicijom »Bijeli kameni grad« (Oda Dubrovniku), koju je napisao prema tekstu Stijepa Stražičića i posvetio dubrovačkom Radio zboru.

U svojim scenskim djelima (Morana, Kamenik, Mila Gojsalića, Stanac, Dalmaro i Đerdan, pored nenadmašivog Era s onoga svijeta), kao i u djelima iz područja vokalno-instrumentalne muzike. Gotovac je uvijek nedostiživi realizator bogatstva narodnog duha i specifičnosti narodnog izraza. Simfonijsko kolo, Koleda, Pjesme čeznuća, Rizvan-aga i Jadovanka za teletom prešli su odavna granice naše domovine. Njihova svježina, iskreni umjetnički impuls i obilježje rasnog krvotoka otvorili su vrata koncertnih dvorana i kazališnih zgrada širom svijeta i ostalim jugoslavenskim kompozitorima. U tome se sagleda posebna zasluga Jakova Gotovca, kao predvodnika našeg muzičkog stvaralaštva.

Iako stvaralački opus Jakova Gotovca još nije dovršen, njegov umjetnički lik dobio je odavna obilježje narodnog rapsoda velike snage i blagotvornog utjecaja na stvaralaštvo novih pokoljenja.